

BP 8 710966 402825

Nummer 7-8 • 2024
Nederland € 6,70 België € 7,70

venster op beeld en geluid

COVER STORY

**DALI RUBIKORE 8
AKOESTIEK, RUST, WARMTE
EN SCHOONHEID**

RECENSIE

**MUSICAL FIDELITY A1
NAIM UNITI NOVA PE
SVS ULTRA EVOLUTION PINNACLE
SONOS ACE**

PIN UP VAN DE MAAND

DALI RUBIKORE 8

VERSLAG

**AUDIOFILE'S GEHOORANALYSE
ESOTERIC INTRODUCTIE**

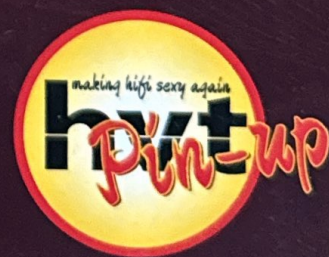
HVT XTRA: VINYL

MET ONDER ANDERE:

- HET GROTE DRAAITAFEL-
OVERZICHT
- DRAAITAFELRECENSIES

HVT XTRA: AANBIEDING

THORENS TEST ELPEE

HANA MH HIGH OUTPUT MOVING COIL ELEMENT *Bert Oling*

EXCELLEREND

Muziek en Vinyl liefhebbers die al wat langer meelopen in de wereld van MM en MC elementen kennen de producten van de Japanse fabrikant Excel Sound ongetwijfeld. En terecht als je al meer dan 50 jaar pickup-elementen en naalden produceert, hetzij onder eigen naam, hetzij als OEM product.

Zelf moest ik een heel eind teruggaan in mijn archief om een Excel element te vinden dat ooit in één van mijn draaitafels vinyl had afgetast. Ik kwam een MM/MI ES70EX type tegen, dat ik ooit gebruikt had om het discrete meerkanaals CD4 LP-systeem te testen. Jawel 4 kanalen uit de vinylgroef. Notitie: perfecte kwaliteit toen en nu... Excel Sound Incorporation bracht het merk Hana – Japans voor Brilliant and Gorgeous - in 2015 als een nieuwe kwaliteitsstap in haar productenlijn op de markt. Er zat toen al een tijdje absoluut weer leven in de markt voor pickup-elementen en zeker in die van de Moving Coil familie.

Hana MH HOMC, groeftaster met potentie

De nieuwe importeur, GVR Audio Imports, van Hana in Nederland gaf gevolg aan mijn verzoek om een Hana element te testen. Tot mijn vreugde had hij een Hana MH, een High Output Moving Coil beschikbaar. Tot mijn vreugde, omdat de HOMC zich niet meer als broertje naast het overweldigend aanbod van Low Output MC's liet wegdrücken als een oplossing voor "losers" die zich geen hoogwaardige phono-voorversterker konden permitteren. Een goed voorbeeld is de recent geteste Goldring Eroica HX HOMC. De ogenschijnlijke kracht van een HOMC is dat je hem op een normale MM phono-ingang kunt

aansluiten. Maar allengs komen steeds meer muziek-liefhebbers erachter dat zo'n MM-ingang met een standaard afsluitweerstand niet de ideale partner is voor een HMC element. Niet alleen is de versterkingsfactor – zo rond de 40dB – toch echt aan de lage kant, maar het element in feite ongedempt afsluiten heeft ook beperkende klankmatige gevolgen.

Even iets technisch

Een doorsnee HMC element heeft een inwendige weerstand van zo tussen de 35 en 140 Ohm zonder noemenswaardige zelfinductie. De hier geteste Hana MH laat inderdaad 140 Ohm zien. Afsluiten met 47 kOhm betekent dat de mechanische (en elektrische) resonantie niet gedempt wordt. Omdat de mechanische massa van naald/cantilever/generator noodzakelijkerwijs wat hoger is – meer spoelwindingen – komt de resonantie al snel in een gebied dat klankmatige invloed kan hebben in de vorm van een wat spits hoog met randjes. Maar wat gebeurt er als je zo'n HMC element afsluit met een afsluitweerstand zo rond de 1 kOhm. Volgens de standaard theorie zou die afsluitweerstand een factor 10 keer de uitgangswaarde moeten zijn. Maar de ervaring leert dat een factor 5 – in het geval van de Hana MH dus 700 Ohm – uitstekend voldoet. Je moet dan wel een phono-voorversterker hebben die je de mogelijkheid geeft om zo'n instelling te realiseren, liefst nog met wat meer versterking – 46 - 50dB. Veel moderne phono-voorversterkers ook in de betaalbare middenklasse bieden die mogelijkheid, zoals o.a. de in deze test gebruikte Project Audio PhonoBox DS3B.

Werken met, luisteren naar... veel muziek

De montage van de Hana MH in de diverse gebruikte draaitafels leverde geen bijzondere problemen op. Het huis is van een hoogwaardige kunststof gemaakt met antiresonantie eigenschappen. Ze kennen bij Hana hun pappenhouders als het om versturende microresonanties gaat. De aansluitklemmen hebben de juiste dikte, hoewel het altijd aanbeveling verdient om je aansluitklemmetjes altijd even te reinigen en iets aan te klemmen. Het gaat uiteindelijk om heel kleine voltages en elk oxide-laagje kan als een soort gelijkrichter werken voor de micro-informatie, en dat wil je natuurlijk niet. De bijgeleverde schroefjes zijn van goede kwaliteit. In de eerste draaitafel – een Thorens TD318mkII – hebben we de Hana MH gemonteerd met een houten tussenstukje – bedoelt voor de Denon DL103 – i.v.m. de VTA instelling – omdat de arm zich qua hoogte niet laat instellen.

Nearfield

De Thorens gaat gebalanceerd uit naar de phono-voorversterker van dienst – de genoemde Project Audio. Daar gebalanceerd in, met een afsluitweerstand van

700 Ohm en een gain van 46dB. De weergave loopt in eerste instantie via de nearfieldset – Tribute Audio AVC Preamp/Quad 606 (mod.)/Dynacoustic BBC LS5/12 monitoren.

Omdat de Hana MH nog gloednieuw was, eerst maar eens wat meetplaten met bijbehorende procedures gespeeld. Altijd leuk om hetzelfde nog eens te doen als het element is ingespeeld. Zo kun je vaststellen hoe goed de productiekwaliteit van een element is.

Ik kan al vast verklappen op basis van de metingen dat die kwaliteit meer dan uitstekend is. Na een paar dagen draaien was het moment aangebroken om er echt eens voor te gaan zitten. Nearfield

luisteren is luisteren met een soort vergrootglas, best heel technisch. De tonale balans en het stereobeeld worden dan niet verstoord door akoestische invloeden. Wat is er dan heerlijker dan een oudgediende op de draaitafel te leggen en wel de magnifieke jazz-lp 4 In Conversation op Obelisk Records. Een jazzkwartet rondom de violist Frans van Bergen. No non-sense opname, deels close-mike, deel akoestisch. Strakke viooltoon gelardeerd met piano, contrabas en drums. Subtiel, dynamisch, elke keer weer verrassend hoe deze club het begrip atmosfeer weet te interpreteren. De Hana MH slaagt moeiteloos voor deze moeilijke test. Het kleinste restje onbalans in het mechanische spectrum kan al heel snel voor een rafelig randje aan de viooltoon zorgen. En dan die contrabas van Arend Nijenhuis, diep en met groot gemak. Niet de Hana MH dus.

In zo'n nearfieldsetting wil een oude mono LP ook wel inzicht geven in het gedrag van een element. Een hele oude Columbia mono productie van het Gaudeamus

strijkkwartet met werk van een aantal Nederlandse componisten van de 20ste eeuw betekende genieten van dat interessante maar nauwelijks gespeelde Derde Strijkkwartet van Willem Pijper. Mono betekent letterlijk, de strijkers bij je op schoot. Elk accent, elk diminuendo is met de partituur in de hand perfect te volgen. De Hana kweet zich voorbeeldig van zijn taak.

Hoofdset

Vervolgens werd de Hana MH in de mooie Micro MA707 arm van de Micro DQ500 draaitafel van vriend H. gemonteerd. Recent gereviseerd en voorzien van gebalanceerde XLR connectoren. In onze hoofdset – o.a. Quad ESL2805 – afwisselend aangesloten op de Elac Alchemy PPA-2 en zijn eigen MolaMola Lupe. We zijn begonnen om de Hana MH af te sluiten met de “voorgeschreven” 47 kOhm MM-afsluitweerstand, wel met een hogere gain – 46dB (Lupe). H. had wat pop-LP's meegenomen uit zijn verzameling. Hij is een groot Pink Floyd liefhebber en heeft van een standaardalbum als Dark Side of The Moon zo'n beetje alle persingen. In de MA707 was eerst een oudgediende uit het Denon HOMC assortiment gemonteerd en wel de DL160. Ietwat aan de bleke kant vond H., vooral de stemmen. De overgang naar de Hana MH was dan ook groot. Niks bleeks meer, maar een volbloedig spectrum met pittig slagwerk. Plasje, peukje, koffie en weer door. Maar nu de Hana MH afgesloten met 700 Ohm. H. was flabbergasted om het maar zacht te zeggen. Ineens waren er nieuwe dimensies in het geluidsbeeld te horen, vooral in de middenstemmen, zonder dat het hoog “tam” werd. Integendeel, in zijn beleving was er gewoon veel meer kleur van de bekkens te horen.

Zijn klassieke verzameling is vooral gericht op 20ste eeuwse muziek. Dus was de Sheffield Lab productie The Moscow Sessions een dankbare gast in drievoud op de draaitafel. Mooie akoestische opnames in een grote studiozaal in Moskou. Perfecte persing. Zo'n jeugdwerk van Dimitri Shostakovitsj, zijn eerste symfonie, is orkestraal vuurwerk. Wat doet zo'n Hana MH het dan goed. Geen greintje stress, geen enkele glazigheid in het hoog, wat een gemak in het laag. Maar ook het enigszins absurde The Unanswered Question van Charles Ives werd vooral in ruimtelijke zin een feestje. Die eenzame trompet en dan de kwebbelende fluiten. Puntje van de stoel.

Voor wie...

Het Hana MH High Output MC element bewijst wederom dat een HOMC niet onder hoeft te doen voor zijn low-output concullega's. Wel onder de voorwaarde dat je het element op een goede manier kunt versterken en afsluiten. Maar ook aangesloten op de gewone MM-ingang – 47 kOhm/40dB gain - valt er veel te genieten.

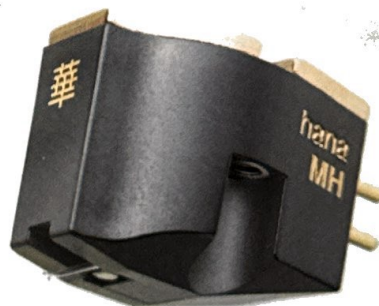

Recensie Hana MH High Output Moving Coil element

Fabrikant: Hana – Excel Sound Corporation

Importeur: GVR Audio Import

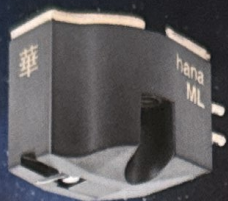
Prijs: € 1.149 (er is ook een low output versie leverbaar, de Hana ML € 1.149)

HANA CARTRIDGES SPELEN IN EEN PRIJSKLASSE BOVEN HUN PRIJSNIVEAU

HANA, EEN KLASSE APART

華

GVR®
audio import

IMPORTEUR VAN:

ACOUSTIC SOLID -
PLATENSPELERS

HANA -
ELEMENTEN

LEEMA ACOUSTICS -
VERSTERKERS

ORIONSINGEL 18

6418 KK HEERLEN

+31(0)6 4541 6996

GVR-AUDIO.EU

BRINKMANN

REAL FIDELITY!

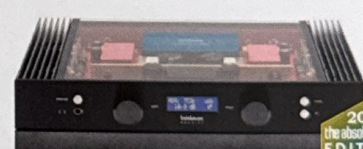
2024
the absolute sound
EDITORS' CHOICE
AWARDS

EDISON MK2

2024
the absolute sound
EDITORS' CHOICE
AWARDS

MARCONI MK2

2024
the absolute sound
EDITORS' CHOICE
AWARDS

NYQUIST MK2

2024
the absolute sound
EDITORS' CHOICE
AWARDS

SPYDER

2024
the absolute sound
EDITORS' CHOICE
AWARDS

TAURUS

SoundDesign
State of the art in high-end hiFi

Postbus 76 • 9230 AB Surhuisterveen
Tel/fax: 0031(0)516-577236
info@sounddesign.nl
www.sounddesign.nl

BRINKMANN • LEHMANN AUDIO • BENZ MICRO • ACAPELLA • SOUNDDESIGN RECORDS